

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ОСНОВНОГО ЕТАПУ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОДАТКУ LEARNINGAPPS

В сучасних умовах навчання та праці знання іноземної мови є невід'ємним компонентом поняття "всебічно розвинена особистість", а також виступає критерієм професіоналізму та показником освіченості людини. Знання іноземної мови асоціюється із знанням слів, в той час як володіння мовою – насамперед із лексичними навичками, які саме й забезпечують функціонування лексики у спілкуванні. Отже лексичні навички слід розглядати як важливий і невід'ємний компонент змісту навчання іноземної мови, а їх формування – як мету навчання лексичного матеріалу [6:94].

Як зазначено в Державному стандарті базової і повної середньої освіти, навчання учнів основного етапу іноземної лексики передбачає, що вони мають оволодіти достатньою кількістю лексичних одиниць для висловлювання в межах визначеної тематики і сфер спілкування, вміло та доцільно використовувати лексичний матеріал (активний і пасивний) на найбільш загальні теми [2:15, 45, 48]. Згідно з матеріалами Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (ЗЄР) всі лексичні одиниці, що вивчаються у ході засвоєння іноземної мови (ІМ), умовно поділені на 4 сфери: особисту, професійну, освітню та громадську [8].

Процес вивчення лексики стає значно простішим та доступнішим за умов використання різних веб-технологій. Сучасний світ та розвиток науково-технічної сфери диктує свої умови та робить процес навчання цікавим, інтерактивним та доступним. Використання веб-технологій у процесі навчання сприяє інтенсивному засвоєнню знань та навичок учнів, які, в свою чергу, залюбки адаптуються до новітнього процесу навчання. Серед великої кількості веб-технологій, які були впроваджені у процес навчання,

великою популярністю користуються електронні додатки і серед них LearningApps. Використовуючи дану опцію, учні можуть знайомитися з лексичним матеріалом у будь-який зручний для них час, адже вони є доступними для більшості сучасних гаджетів та засобів зв'язку. Доцільність використання електронних додатків у процесі навчання іншомовної лексики зумовлена і спеціальними навчальними функціями, властивими для деяких із них, що дозволяють покращити сприймання, запам'ятовування та збереження лексичних одиниць у пам'яті учнів. Такі електронні додатки дають можливість тренувати використання лексичних одиниць у мові за допомогою різних інтерактивних вправ.

Проблемами використання веб-технологій у процесі навчання іноземної мови займалися такі науковці-методисти, як І. Бех, В. Загвязинський, В. Волгов, І. Яковлев та ін.. Однак ступінь вивчення функцій і можливостей електронних додатків у навчанні учнів основного етапу іншомовної лексики досі залишається недостатнім, що і зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

У зв'язку з цим гостро встає необхідність вивчення таких новітніх засобів навчання, які б найефективніше сприяли засвоєнню і збереженню лексичних одиниць у пам'яті учнів протягом довгого часу і створювали потенційні можливості для виклику необхідних лексичних одиниць відповідно мовній задачі, стратегії і тактиці комунікації.

Метою нашої статті є вивчення етапів формування лексичної компетенції учнів основного етапу ЗНЗ засобами електронного додатку LearningApps.

Одним із важливих завдань, яке стоїть перед учнями при вивченні іноземної мови, є оволодіння лексичною компетенцією, оскільки вона є однією з основних складових комунікативної компетенції учнів. Це питанням висвітлювалось в працях таких фахівців, як В.А.Бухбіндер, І.І.Богданова, Ю.А.Бурлаков; Л.Г. Вороніна, В.С.Коростельов С.С.Кукліна, Б.А.Лапідус, Е.І. Соловцова, Г.В.Рогова., Т.Е.Сахарова, В.Л.Скалкин і ін. **Лексична**

компетенція визначається С. М. Дениско як наявність певного запасу лексичних одиниць з урахуванням віку школярів, здатність адекватно їх використовувати: коректно вимовляти і писати, правильно організовувати граматично, розуміти на слух і в процесі читання, оперувати ними в актах комунікації у потрібному темпі і в різноманітних значеннях, доречно вживати образні вислови, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти для досягнення відповідного комунікативно-функціонального результату. Формування лексичної компетенції відбувається, перш за все, за рахунок освоєння та закріплення лексичних одиниць, під якими розуміється не тільки окреме слово, а й стійке їх поєднання та ідіоми [1].

У формуванні лексичної компетенції традиційно виділяють три основні **етапи**:

1. орієнтовно-підготовчий;
2. тренувальний;
3. ситуативно-варіативний [4; 5:70]

На орієнтовно–підготовчому **етапі** відбувається презентація лексики в мовленнєвій ситуації, семантизація, перевірка розуміння, а також первинне закріплення.

С. Ю. Ніколаєва поділяє способи семантизації нової лексичної одиниці (ЛО) на дві групи: перекладні та безперекладні.

Перекладні способи розкриття значень іншомовних ЛО включають:

- однослівний переклад (анг. garden – сад, listen – читати);
- багатослівний переклад (анг. run – бігти, їхати, йти, летіти, пливти);
- пофразовий переклад;
- тлумачення значення і / або пояснення ЛО рідною мовою;
- тлумачення значення і / або поясненням лексичної одиниці рідною мовою (анг.: big – великий, означає величину, розмір);
- дефініція/ визначення (анг.: watch - годинник, що носять на руці або в кишені).

До безперекладних способів розкриття значень іншомовних ЛО належать:

- наочна семантизація – демонстрація предметів, малюнків, картин, жестів, рухів тощо;
- мовна семантизація: а) за допомогою контексту, ілюстративного речення (анг.: The basket weighs 5 pounds); б) зіставлення однієї ЛО з іншими (відомими) словами іноземної мови – за допомогою антонімів і зрідка синонімів (анг.: quick - slow);
- дефініція – опис значення нового слова вже відомими словами (анг.: a teenager – a person from 13 to 19 years of age);
- тлумачення значення ЛО іноземною мовою (анг.: sir – respectful term of address to a man) [6:97].

Подальша робота на цьому етапі передбачає організацію перевірки розуміння учнями нових лексичних одиниць та запровадження вправ переважно імітативних за характером.

На **тренувальному етапі** учні виконують підготовчі (мовні, некомунікативні) та мовленнєві (умовно-комунікативні) вправи. Перші спрямовані на засвоєння форми і значення лексичних одиниць, а також на засвоєння їх сполучуваності. А другі – на використання лексичних одиниць у мовленнєвих зразках [5:70]. Учні можуть виконувати: імітацію ЗМ, лаконічні відповіді на альтернативні запитання вчителя, підстановку у ЗМ, завершення ЗМ, розширення ЗМ, відповіді на інші типи запитань, самостійне вживання ЛО у фразі/реченні, об'єднання ЗМ у понадфразові єдності – діалогічну та монологічну [6:101].

На **ситуативно-варіативному етапі** вчителі використовують різні види вправ. Основним типом в цьому випадку є умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні та продуктивні вправи, в яких учень сприймає зразок мовлення (ЗМ) і виконує з ним певні дії (в усній або письмовій формі): описує картинку, складає мікродіалоги, коментує прислів'я тощо.

Наша стаття описує використання електронного додатку LearningApps як засіб навчання іншомовної лексики, тому на даному етапі ми вважаємо за потрібне розглянути поняття «електронний додаток» та загалом його охарактеризувати. В сучасній українській мові відносно нещодавно з'явилося синонімічне поняття, яке також використовується для пояснення терміну «електронний додаток» - застосунок. Отже, **електронний додаток** (застосунок) тлумачиться як користувацька комп'ютерна програма, що дає змогу вирішувати конкретні прикладні задачі користувача [3].

У свою чергу, LearningApps.org є сервісом Web 2.0 для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків (вправ), придатних для повторного використання та змін [7].

У даному електронному додатку представлені наступні типи вправ:

- знайти пару;
- класифікація;
- числова пряма;
- просте упорядкування;
- аудіо- та відео-контент;
- перший мільйон;
- вікторина (1 відповідь);
- вікторина (множинні відповіді);
- пазл;
- кросворд;
- знайти на карті;
- знайти слова;
- заповнити пропуски;
- вгадати слово;
- перегони;

- гра «Парочки»;
- порахувати.

Порівнюючи типи вправ, запропоновані в додатку, та традиційні вправи, характерні для кожного етапу навчання іншомовної лексики, можна зробити деякі висновки про потенційну роль електронного додатку LearningApps у навчальному процесі. На **першому етапі** навчання видається доцільним використовувати такі типи вправ з додатку, як: знайти пару, гра

"Парочки", вгадати слово, вікторина (1 відповідь), знайти слова, заповнити пропуски, фрагменти зображення та перегони (див. Рис. 1). На **другому етапі** корисними можуть бути такі вправи, як: просте упорядкування, вікторина (множинні відповіді), заповнити пропуски, пазл, знайти на карті, перший мільйон, класифікація, кросворд, а також аудіо- та відеоконтент (див. Рис. 2). Що стосується **третього етапу**, то нами не було знайдено відповідних інтерактивних вправ у додатку LearningApps.

Рис. 1. Перелік вправ додатку LearningApps, що можуть використовуватись на I етапі навчання іношомовної лексики

Рис. 2. Перелік вправ додатку LearningApps, що можуть використовуватись на II етапі навчання іношомовної лексики

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що враховуючи всі переваги додатку LearningApps, його запровадження буде доцільним на першому та другому етапі вивчення іношомовної лексики учнями основної школи. Це може бути підтверджено тим, що більшість видів вправ у даному додатку відповідає віковим та психологічним особливостям учнів середнього етапу, і найголовніше, їхньому рівню знань іноземної мови. Електронний додаток LearningApps надає можливість учням середнього етапу вивчати лексичні одиниці іноземної мови інтерактивним шляхом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дениско С.М. Підготовка майбутнього вчителя англійської мови у ПШ до формування лексичної компетентності: традиції та іновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Дениско_С.М._Підготовка_

майбутнього вчителя англійської мови у ПШ до формування лексично і компетентності: традиції та інновації

2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/

3. Застосунок // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Застосунок>

4. Близнюк М. І. Курс лекцій з методики викладання англійської мови. —Чернівці, 1997. — 161 с.

5. Мисечко О. Є. Методика навчання англійської мови в середній школі. Житомир: Полісся, 2002. — 256 с.

6. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – Вид. 2-ге, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.

7. LearningApps [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://learningapps.org/about.php>

8. The Common European Framework of Reference for Languages / The English edition is published by Cambridge University Press [Electronic resource]. – The mode of access: www.uk.cambridge.org/elt.